

ciali. n. 7. Imolam ibid n. 18. et 21. et Alexandrum n. 46. ac seqq. Rationem affert : quia c. *Super quæstionum*. § fin. *de Offic. delegat.* dicitur, si iudex tanquam suspectus merito recusetur, et tamen recusatio non admittatur, posse appellari; « quodque post appellationem hujusmodi est præsumptum, judicari debere irritum et inane : » ergo, argumento a sensu contrario desumpto, gesta post recusatorem, tamen ante appellationem, non sunt irrita ipso jure.

328. Sicut, qui distinguunt inter jus canonicum, et civile : et secundum hoc asserunt, non valere attentata post recusatorem, bene tamen spectato jure canonico ; pro qua sententia plures allegat Abbas, c. *Cum speciali*. n. 12. vers. *Quarta fuit*. h. t. Alii apud Abbatem cit. n. 12. vers. *Tertia*. quos sequitur Engel, h. t. n. 57. volunt, validitatem talium gestorum post recusatorem attentatorum, pendere ex futuro eventu admissæ, vel non admissæ recusatorem. Nam si pronuntietur, hanc non tenuisse, valebunt (inquiunt) ejusmodi gesta : sin minus, non valebunt : sicut in simili dicitur in attentatis per judicem a quo post appellationem ab interlocutoria, c. *Non solum*. h. t. in 6.

329. *Relatio, quid?* — Quæritur IV. Quid sit relatio? Resp. I. Relatio est judicis inferioris in causa de jure dubitantis, ad superiorem, sive principem transmissa consultatio, ut sciat, quid in judicando sequi debeat. Ita Vallensis, h. t. § 20. n. 3; Pirhing, n. 278. et alii. Dicitur notanter, « de jure dubitantis : » quia in dubiis de facto, sive de veritate gestorum, relatio non habet, locum, l. *Eum quem*. ff. *de Judiciis*. Quia imo, quando fit relatio, oportet totum factum plene instructum referre ad principem, et tunc ejus sententiam expectare, l. I. c. *de Relatione*. Nam pendente relatione, officium inferioris Judicis conquiescit, l. ult. c. eod.

330. *Relationes de facto propemodum abierunt in desuetudinem. Judices ipsi tenentur causam sententialiter terminare, omissis relationibus.* — De facto tamen hujusmodi relationes utroque jure propemodum in desuetudinem abierunt. Nam quia teste experientia compertum fuit, lites nimium protrahi, dum post longam causæ disceptationem, tandem adhuc ad principem, plurimis aliis negotiis distentum, fiebat recursus, causaque ipsa plene prius instructa (data prius copia utriusque parti litigantium) ad ipsum referebatur. Hinc in Auth. « Ut judices non expectent sa-

cras jussiones, » etc. collat. 9. provide statutum fuit, ut ipsimet judices, omissis relationibus, causam perfecte examinatam, sententialiter terminent, eamque executioni demandent; nisi partes, quæ per sententiam sese gravatas censent, ab eadem appellaverint.

331. *Licetum tamen est, in dubio juris principem consultare.* — Cæterum his non obstantibus licetum est, in dubio juris, præsertim ob pugnam rationum, aut verborum legis ambiguitatem subortam, principem consultare, ut respondeat super illo dubio puncto juris. Siquidem, stricte loquendo, consultatio, et relatio differunt : nam per relationem tota causa ad superiorem refertur, ut ejus judiciali sententia definiatur : sicque iudex inferior sese privat potestate judicandi, totam causam transferendo in superiorem, prout olim frequenter fieri solebat. Secus fit in consultatione : nam per hanc princeps solum consultitur super dubio juris; et tunc inferior facta consultatione, et juxta datum responsum judicat, fertque in causa sententia. Late tamen loquendo, relatio, et consultatio promiscue sumuntur; Pirhing, h. t. n. 279. (ADNOTATIONES XXIII et XXIV.)

TITULUS XXIX.

De Clericis peregrinantibus.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Quia peregrinatio ad Sedem apostolicam, rem et effectum habet appellationis, dummodo secuta sit intra decem dies a die late sententiæ, seu illati gravaminis, fueritque intimata judici : cum talis, qui inter ad Sedem apostolicam arripit, censeatur ipso facto appellare; quod plus est, quam verbis appellare, c. *Dilecti filii*. 52. *de Appellatione*. Ideo post appellationes subjicitur præsens titulus *De Clericis peregrinantibus*. Qui titulus qualiter differat a tit. XXII. libri primi *Decretalium*, « De Clericis peregrinis » inscriptio, ibidem n. 1. jam dictum est.

2. *Statuta de clericis peregrinantibus etiam procedunt in laicis peregrinantibus ad Sedem apostolicam.* — Et quamvis in rubrica hujus tituli fiat mentio de solis clericis; nihilominus, quæ de his statuuntur, etiam locum habeant in laicis peregrinantibus ad Sedem præfatam. Siquidem causa dispositionis,

quæ habetur cap. un. h. t. est generalis; ac etiam habet locum in laicis, ibi : « Tamen cum hi, qui accedunt ad præsentiam nostram, cum rebus eorum debeant esse sub Apostolica protectione securi. » Concordat can. *Si quis Romipetas*. et can. *Paternarum*. 24. q. 3.

3. *Peregrinantes ad Sedem apostolicam, constituti sunt sub hujus protectione.* — Itaque peregrinantes ad Sedem apostolicam, hoc ipso sunt constituti sub hujus protectione : et si quid eisdem post iter arreptum subtrahatur, vel auferatur, id omne ipsius restituendum est, cap. un. h. t. juncto Summario, et doctoribus ibid.

4. *Et omnia, interim contra ipsos attentata, revocantur.* — Et istud extenditur etiam ad ea, quæ interim taliter peregrinantibus in judicio per processum, et sententiam judicis auferuntur : nam omnia attentata post tale iter arreptum, sive extra judicium per privatum, sive in judicio per sententiam judicis attententur, revocari debent : adeo, ut processus per judicem contra talem peregrinantem factus, licet cæteroquin justus, ipso jure non valeat. Generaliter enim, accedentes ad papam, cum suis rebus debent sub protectione apostolica esse securi.

5. *Nisi quis eorum ab inferiori judice fuerit citatione præventus.* — Excipe, nisi accedens ad Sedem apostolicam ab inferiori judice, sive ordinario, sive delegato, fuerit citatione præventus, antequam iter arripuerit. Quia tunc, utpote ab altero jam præventus, non posset amplius ipsius Forum declinare; ut c. *Ad hæc sicut asseris*. 30. *de Appellat.* et c. *Proposuisti*. 19. *de Foro compet.* Et iudex sive ordinarius, sive delegatus, procedere poterit in causa; non obstante, quod reus post citationem iter arripuerit ad Sedem apostolicam, c. *Meminimus*. 9. et c. *Suggestum est*. 15. et d. c. *Ad hæc sicut asseris*. 30. *de Appellat.* Secus, si ante factam citationem reus ejusmodi iter arripuerit : nam tunc iudex inferior nequit in causa procedere; prout dicitur in juribus proxime allegatis. (ADNOTATIO XXV.)

TITULUS XXX.

De Confirmatione utili, vel inutili.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Visum est duobus præcedentibus titulis de suspen-

sione sententiæ judicialis, sive jurisdictionis judicis, quæ fit mediante appellatione, atque peregrinatione ad Sedem apostolicam. Nunc vicissim ultimo hoc secundi libri *Decretalium* titulo, agit compilerator de confirmatione, tum utili, tum inutili, sententiæ judicialis; simul etiam agendo de confirmatione instrumentorum, privilegiorum, et aliarum rerum. Unde

2. *Confirmatio quid?* — Quæritur I. Quid, et quotuplex sit confirmatio. Resp. I. *Confirmatio*, quantum ad propositum est juris quocunque modo quæsiti per legitimum superiorem facta corroboratio. Ita Hostiensis in *Summa* h. t. n. 1; Barbosa ad rubric. h. t. n. 5. Pirhing n. 1. Sannig eod. n. 2. et alii.

3. *Supponit jus aliquo modo quæsitum.* — Dicitur, « corroboratio : » quæ particula stat loco generis, ac sumitur hic latissime. Et additur, per « legitimum superiorem : » ad excludendas eas, quæ a personis privatis geruntur; et magis approbationes, quam confirmationes, dici possunt. Dicitur ulterius, « juris quocunque modo quæsiti : » ad complectendam utramque confirmationis speciem, videlicet tam datæ in forma communi, quam ex certa scientia : nam utraque jus aliquo modo quæsitum corroborat; illa jus legitime quæsitum; hæc jus nulliter, et de facto duntaxat quæsitum. Simulque per hanc particulam natura confirmationis magis declaratur : qui enim confirmat, nihil de novo dat, sed datum, vel aliter quæsitum corroborat, l. *Et quia*. ff. *de Jurisdic. omn. judic.* Hostiensis cit. n. 1. junctis dicendis infra n. 15.

4. *Confirmatio in forma communi, seu simplex, quæ?* — Resp. II. Confirmatio est duplex, una in forma communi; alia in forma speciali, seu ex certa scientia. Ita Barbosa, loc. cit. n. 6; Pirhing, h. t. n. 2. Sannig, eod. n. 3. et seqq. et alii communiter. « Confirmatio in forma communi (quæ et confirmatio simplex, atque ordinaria) appellatur ea est, qua superior non præcedente alia cognitione causæ actum ab inferioribus gestum confirmat in eo statu, in qua prius fuerat.

5. *Hæc nullum jus novum tribuit, sed supponit actum jam validum.* — Et additur notanter ly, « in eo statu, in quo prius fuerat. » Siquidem confirmatio in forma communi, nullum jus novum, neque valorem tribuit illi, cui accedit : sed supponit actum jam validum, eumque approbat, quatenus de jure validus existit. Glossa cap. i. §. *Confirmatio*